

Examen MAVO

2018

Tijdvak 1

8 mei

07.30 – 10.00

Nederlands Leesvaardigheid

Correctievoorschrift

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Correctiemodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling voor het schooljaar 2017 - 2018

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de volgende regels.

Voor de beoordeling zijn de volgende regels van belang:

1. De directeur stelt zo spoedig mogelijk het door de kandidaten gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces verbaal van het examen aan de examinerator ter hand.
2. De examinerator ziet het werk zo spoedig mogelijk na, wijst er de onvolkomenheden in aan en geeft het werk aan de gecommitteerde.
3. De gecommitteerde beoordeelt het examen zo spoedig mogelijk en levert het resultaat van de beoordeling uiterlijk twee dagen voor de bekendmaking van de cesuur in.
4. Indien de commissie die belast is met de vaststelling van de opgaven, bindende normen voor de beoordeling van het werk heeft opgesteld, passen de examinerator en de gecommitteerde deze bij hun beoordeling toe.
5. Indien voor één vak twee of meer examineratoren optreden, bepalen zij in onderling overleg de behaalde scores per vraag. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de gecommitteerden. De voorzitter van de gecommitteerden kan een derde onafhankelijke gecommitteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommitteerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examinerator en de eerste gecommitteerde.
6. De examinerator en gecommitteerde drukken hun beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal aan de hand van de omzettingstabel. De examinerator en gecommitteerde vermelden de door hen toegekende cijfers niet op het werk zelf, doch op een afzonderlijk vel papier.
7. De examinerator vult de vastgestelde cijfers voor het centraal schriftelijk examen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De examinerator en de gecommitteerde ondertekenen deze lijst.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende regels van toepassing:

1. De examinerator tikt in de digitale versie van het scoreblad dat verstrekt wordt door het Examenbureau, de namen en/of nummers van **alle kandidaten** en het toegekende aantal scorepunten per vraag van iedere kandidaat.
2. Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die **geen gehele getallen** zijn, of een **score minder dan 0** zijn **niet toegestaan**.
3. Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerst gegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.4 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerst gegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.5 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
4. Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de letter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
5. Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
6. Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7. Indien de examiner of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het Examenbureau. Het is **niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel**. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 8. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 9. Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur of een door hem aangewezen persoon stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het Examenbureau heeft de correctievoorschriften vastgesteld. De corrector mag **niet afwijken van het correctievoorschrift**.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
- NB3 Als het Examenbureau vaststelt dat een (centraal) examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld in een erratum naar de directeur van de scholen gestuurd.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In geval dat het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen. In dat geval houdt het Examenbureau bij de vaststelling van de cesuur/N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen **kunnen maximaal 63 scorepunten worden behaald**.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld.

1. Bij de tekst(en) met vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.
2. Indien door de kandidaat tussen twee informatie-elementen een aantoonbaar onjuist (onlogisch) verband wordt gelegd, dient voor ten minste één van beide informatie-elementen geen score te worden toegekend.
3. Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het antwoordmodel) niet meegeteld.
4. Het gebruik van een **ééndelig** verklarend woordenboek **Nederlands en** een woordenboek Nederlands naar een vreemde taal (de thuistaal van de kandidaat) is toegestaan.

4 Het correctiemodel

Nederlands Leesvaardigheid 2018 – tijdvak 1

Meerkeuzevragen: 27 punten

7.	B	15.	D	23.	B	38.	C	43.	D	53.	A
8.	B	17.	C	27.	D	39.	A	44.	A	54.	A
10.	D	20.	C	28.	C	40.	D	46.	C		
11.	C	21.	B	32.	C	41.	A	50.	D		
14.	B	22.	D	33.	D	42.	C	51.	C		

Open vragen: 36 punten

- 1p ☐ 1. Waarvoor wordt HeltiQ WratWeg precies gebruikt?
Voor het weghalen van gewone wratten op handen, voeten, armen en benen.
- 1p ☐ 2. Welk ander woord voor cryotherapie wordt in deze tekst gebruikt?
bevriezing
- 1p ☐ 3. Lees hoe HeltiQ WratWeg gebruikt moet worden.
Wat moet je doen nadat je de wrat met HeltiQ WratWeg hebt behandeld?
De opening van de kap reinigen.
- 2p ☐ 4. Deze tekst noemt vier situaties waarbij je de huisarts moet raadplegen.
Schrijf drie situaties op.
1. **Bij twijfel over het soort wratten (dat u hebt).**
2. **Indien de wrat na drie dagen niet is verdwenen.**
3. **Als de huid geïrriteerd is geraakt.**
4. **(Bij gebruik) tijdens zwangerschap.**
(3 goed = 2 punten, 2 goed = 1 punt en 1 goed = 0 punten)

- 2p □ 5. Op welke manieren kun je meer informatie over HeltiQ WratWeg krijgen?

1. **via website / www.heltiq.nl**

2. **telefonisch / +31 (0)561 69 33 66**

3. **via e-mail / klantenservice@heltiq.nl**

(3 goed = 2 punten, 2 goed = 1 punt en 1 goed = 0 punten)

- 2p □ 6. Welke twee personen mogen HeltiQ WratWeg volgens de tekst gebruiken?
Annabel en Mark

In alinea 1 vind je een doel-middel verband.

- 1p □ 9. Wat is het doel en wat is het middel? Noteer het doel en het middel.

Doel: een heldere blik krijgen / goed zicht krijgen / verbetering conditie ogen	Middel: deelnemen aan een experiment / drie maanden supplementen slikken
--	---

Let op: doel en middel moeten goed zijn om een punt te kunnen scoren.

In alinea 3 in regel 16-17 staat een tegenstelling.

- 1p □ 12. Aan welk signaalwoord kun je deze tegenstelling herkennen?
hoewel

- 1p □ 13. Welk ander woord voor supplementen wordt er in alinea 3 gebruikt?
pillen

Lees alinea 5.

Mosley is van mening dat supplementen zijn zicht wel geholpen hebben.

- 1p □ 16. Welke beslissingen neemt Mosley uiteindelijk in verband met de conditie van zijn ogen? Citeer de zin die antwoord op deze vraag geeft.
“De presentator is van plan om de pillen verder in te nemen en vult alvast zijn bord naar eigen zeggen vaker met bladgroenten.” (r. 37-38)

Waarom stopte supermarkt Delhaize met de verkoop van insectenburgers?

- 1p □ 18. Citeer het zinsgedeelte dat een antwoord op deze vraag geeft.
“...doordat er te weinig belangstelling voor was.” (r. 5-6)

- 2p □ 19. Welke soorten burgers werden door bio-ingenieur Shouteten in zijn onderzoek met elkaar vergeleken?

Insectenburger, vleesburger en groenteburger.

(3 goed = 2 punten, 2 goed = 1 punten, 1 goed = 0 punten)

Let op: Het noemen van merknamen alleen is fout.

- 2p □ 24. Welke drie adviezen geeft Schouteten aan fabrikanten om de insectenburger beter te verkopen? Schrijf de adviezen op.

1. **Beter communiceren over de voordelen.**

2. **De smaak verbeteren.**

3. **(Een specifieke) doelgroepenmarketing (hanteren).**

(3 goed = 2 punten, 2 goed = 1 punten, 1 goed = 0 punten)

1p □ 25. Wat heeft Schouteten niet meegenomen in zijn onderzoek onder de studenten?
de prijs

1p □ 26. Wanneer speelt de prijs van insectenburgers geen rol?
op festivals

Alinea 2 begint met een opsomming.

1p □ 29. Uit hoeveel delen bestaat deze opsomming?
3 (delen)

In alinea 3 heeft Stanislas Dehaene het over het *hersencircuit*.

1p □ 30. Tot welke conclusie komt hij? Citeer de zin waarin deze conclusie staat.
"Het lijkt er dus op dat dit hersencircuit het leren makkelijker maakt."
(r. 18-19)

In alinea 4 wordt een onderzoek vermeld.

1p □ 31. Op welke drie manieren moesten de kinderen de opdrachten uitvoeren voordat hun hersenen werden gescand? Neem de onderstaande zin over en vul deze aan. De kinderen moesten een letter of vorm ...
1 traceren (via een stippellijn).
2 tekenen (op een leeg vel).
3 intypen (op de computer).
(3 goed = 2 punten, 2 goed = 1 punten, 1 goed = 0 punten)

1p □ 34. Wat is de kernzin van alinea 6?
Citeer deze zin.
"Het verschil zit volgens James in de rommeligheid van een handschrift."
(regel 30)

Lees alinea 7.

1p □ 35. Met welke uitspraak komt James in verband met het handmatig schrijven?
Dat fysiek letters vormen de hersencircuits activeert en het levert leervoordeel op.

In alinea 10 staat een tegenstellend verband.

1p □ 36. Noteer de tegenstelling!

<u>Aan de ene kant</u> mag voor volwassenen typen een snel en efficiënt alternatief zijn.	<u>Aan de andere kant</u> kan die efficiëntie ons vermogen om informatie op te nemen verminderen.
---	---

Let op: beide antwoorden moet goed zijn om een punt te kunnen scoren.

De titel van deze tekst luidt: Wie schrijft, onthoudt beter.

1p □ 37. In welke alinea wordt deze uitspraak het beste uitgelegd?
alinea 12

Lees deel 3.

In deze alinea's worden drie mogelijke gevolgen van gaming genoemd.

- 2p □ 45. Schrijf deze gevolgen op.

1. **Geweld en agressie**

2. **Hersenschade.**

3. **Geen huiswerk maken**

(3 goed = 2 punten, 2 goed = 1 punten, 1 goed = 0 punten)

- 1p □ 47. Citeer de kernzin van alinea 6.

"Ouders en misschien ... wordt gemaakt." (r. 34-35)

Alinea 6 eindigt met "...dan kunnen kinderen doen wat ze willen." (r. 42)

- 1p □ 48. Onder welke voorwaarde kunnen kinderen doen wat ze willen?

De leerprestaties (van de kinderen) moeten goed zijn.

Waarom zouden de Nederlanders geraadpleegd kunnen worden als het gaat om gamen en schoolprestaties bij jongeren?

- 1p □ 49. Citeer het zinsgedeelte dat de reden hiervoor geeft.

Raadpleeg alinea 7 en 8.

"... want de gameconsumptie is nergens zo hoog als in Nederland" (r. 51)

Lees deel 6.

Gamen is goed voor de leerprestaties

- 2p □ 52. Welke drie andere voordelen van gamen worden in dit deel genoemd?

1. **stimuleert de creativiteit.**

2. **traint het probleemoplossend vermogen.**

3. **heeft een positief effect op de taalvaardigheid.**

(3 goed = 2 punten, 2 goed = 1 punten, 1 goed = 0 punten)

De titel van de tekst is *Gamers zijn creatiever dankzij games*.

- 1p □ 55. In welke alinea wordt de titel het beste uitgelegd?

Alinea 11

5 Inzenden scores

De examiner verwerkt **na de eerste correctie** de scores van **alle kandidaten** in alfabetische volgorde in de digitale versie van het scoreblad. Dit scoreblad wordt door het Examenbureau verstrekt.

De examiner mailt het ingevulde **voorlopige scoreblad** naar het Examenbureau **voordat het werk naar de gecommiteerde wordt gestuurd**.

Nadat de bespreking van het werk met de gecommiteerde heeft plaatsgevonden, past de examiner het voorlopige scoreblad aan en stuurt de **definitieve versie** van het scoreblad naar het Examenbureau.

Het Examenbureau analyseert de scores en **stelt de definitieve cesuur/N-term vast**. Na vaststelling **ontvangen de directeuren van de scholen de omzettingstabel** voor het desbetreffende vak van het Examenbureau.

6 Bronvermeldingen

Tekst 1	Naar een gebruiksaanwijzing op de website van HeltiQ WratWeg
geraadpleegd op 11 december 2017
Tekst 2	Naar een artikel in De Standaard, 7 september 2016
Tekst 3	Naar een artikel in De Standaard, 10 augustus 2016
Tekst 4	Naar een artikel in De Volkskrant, 3 juni 2014
Tekst 5	Naar een artikel van Willem Schoonen, Trouw, 14 augustus 2016

Examen MAVO

2018

Tijdvak 1

8 mei

07.30 – 10.00

Nederlands Leesvaardigheid

Opgavenblad

Dit examen bestaat uit **55** vragen.

Voor dit examen zijn maximaal **63** punten te behalen.

Dit **opgavenblad** bestaat uit **10** bladzijden.

(Bij dit **opgavenblad** hoort ook een **werkblad** en een **tekstboek**.)

Voor elk vraagnummer in het **opgavenblad** staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1

Gebruiksaanwijzing HeltiQ WratWeg

Lees voor gebruik deze gebruiksaanwijzing goed door.

De plastic kap niet van het spuitbusje verwijderen!

HeltiQ WratWeg is uitsluitend bedoeld voor het weghalen van gewone wratten op handen, voeten, armen en benen. Dit middel mag niet gebruikt worden bij ouderdomswratten, platte wratten en genitale wratten.

Raadpleeg uw huisarts bij twijfel over het soort wratten dat u hebt.

De behandelmethode is gebaseerd op cryotherapie. Deze manier van bevriezing is uitsluitend voor uitwendig gebruik.

Hoe te gebruiken?

- De wrat moet naar boven wijzen zodat de opening van de kap over de wrat geplaatst kan worden.
- Plaats de opening van de kap zodanig dat de rand van de kap goed aansluit op de huid.
- Houd de kap goed vast en activeer het spuitbusje door deze met de duim 3x direct na elkaar stevig in te drukken.
- Houd de kap nog 5 seconden op het wratje, voordat u het spuitbusje van het wratje weghaalt.
- Reinig de opening van de kap na gebruik met een reinigingsdoekje dat is bijgesloten in de verpakking.

Indien de wrat na drie dagen niet is verdwenen, ga dan naar uw huisarts. Ook als de huid geïrriteerd is geraakt, wordt u geadviseerd om contact op te nemen met uw huisarts.

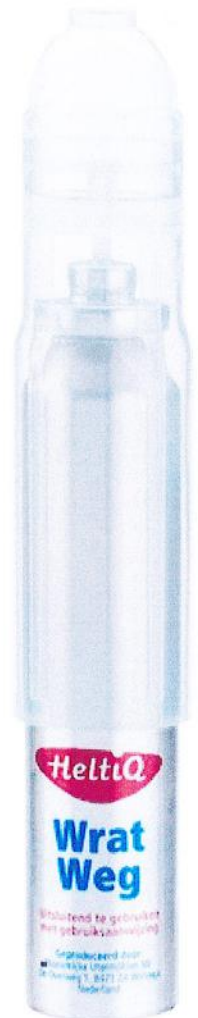
HeltiQ WratWeg mag niet worden gebruikt:

- bij kinderen jonger dan 4 jaar;
- wanneer de huid bij de wrat geïrriteerd of ontstoken is;
- op een gevoelige huid, zoals nek, hals, billen of onder de oksels en borsten;
- op moedervlekken en andere donkere – al dan niet behaarde – vlekken;
- in het gezicht.

Wanneer u WratWeg wilt gebruiken tijdens zwangerschap, raadpleeg dan vooraf uw arts.

Wenst u meer informatie over HeltiQ WratWeg, kijk dan op www.heltiq.nl. Ook kunt u de klantenservice telefonisch bereiken. HeltiQ NV is tijdens kantooruren telefonisch bereikbaar via +31 (0)561 69 33 66. Daarnaast kunt u onze klantenservice e-mailen: klantenservice@heltiq.nl

Naar: HeltiQ WratWeg - Gebruiksaanwijzing.pdf

Vragen bij tekst 1
GEBRUIKSAANWIJZING HELTIQ WRATWEG

- 1p □ 1. Waarvoor wordt HeltiQ WratWeg precies gebruikt?
- 1p □ 2. Welk ander woord voor cryotherapie wordt in deze tekst gebruikt?
- Lees hoe HeltiQ WratWeg gebruikt moet worden.
- 1p □ 3. Wat moet je doen nadat je de wrat met HeltiQ WratWeg hebt behandeld?
- 2p □ 4. Deze tekst noemt vier situaties waarbij je de huisarts moet raadplegen. Schrijf drie situaties op.
- 2p □ 5. Op welke manieren kun je meer informatie over HeltiQ WratWeg krijgen?

Lees de onderstaande beschrijvingen.

Ellen een 44-jarige vrouw heeft een wrat onder haar oksel.
Annabel een 20-jarige vrouw heeft een ontstoken arm en een wrat op haar bovenbeen.
Dennis een 3-jarige jongen heeft een wrat op zijn onderarm.
Mark een 35-jarige man heeft een wrat op zijn duim en op zijn wijsvinger.
Peter een 68-jarige man heeft een ouderdomswrat op zijn kin.
Simone heeft een geïrriteerde huid op beide armen en op haar rechterarm heeft ze een wrat.

- 2p □ 6. Welke twee personen mogen HeltiQ WratWeg volgens de tekst gebruiken?
- 1p ■ 7. Wat is het belangrijkste doel van deze tekst?
- A adviseren
 - B instrueren
 - C overhalen
 - D overtuigen
 - E waarschuwen

Vragen bij tekst 2

EEN KIJK OP WAT GOED IS VOOR JE OGEN

1p ■ 8. Wat is de functie van de inleiding?

Kies het beste antwoord!

- A Het introduceren van het probleem waar de tekst over gaat.
- B Het geven van een korte samenvatting van de tekst.
- C Het noemen van de aanleiding voor het schrijven van de tekst.
- D Het vertellen van een kort verhaaltje over het onderwerp.

In alinea 1 vind je een doel-middel verband.

1p □ 9. Wat is het doel en wat is het middel? Noteer het doel en het middel.

Lees alinea 2.

1p ■ 10. Waardoor ging, volgens Mosley, zijn zicht achteruit?

- A Door diabetes type 2.
- B Door het dragen van een bril.
- C Door het inslikken van supplementen.
- D Door ouderdom.

1p ■ 11. Wat is, volgens oogspecialist John Barbur, de oorzaak van de steeds slechtere zicht van Mosley?

Mosley ...

- A deed mee met het BBC-programma 'Trust Me, I'm A Doctor'.
- B kwam tot de conclusie dat hij bepaalde kleuren niet kon onderscheiden.
- C werd enkele jaren geleden geconfronteerd met diabetes type 2.
- D wordt ouder en als gevolg daarvan wordt zijn zicht slechter.

In alinea 3 in regel 16-17 staat een tegenstelling.

1p □ 12. Aan welk signaalwoord kun je deze tegenstelling herkennen?

1p □ 13. Welk ander woord voor supplementen wordt er in alinea 3 gebruikt?

In alinea 4 staat de vraag: "Betekent dat ... voedingsmiddelen smult?" (r. 26-27)

1p ■ 14. Welke voedingsmiddelen worden hier vooral bedoeld?

- A carotenoïde luteïne, zeaxanthine en meso-zeaxanthine
- B groene bladgroenten, zoals boerenkool en spinazie
- C voedingsmiddelen als oranje pepers en eierdooiers
- D voedingswaren zoals vis en schelpdieren

1p ■ 15. Geeft alinea 4 antwoord op de vraag: "Betekent dat ... voedingsmiddelen smult?"

- A Nee, alinea 4 geeft geen antwoord op deze vraag.
- B Nee, in alinea 4 wordt alleen een onderzoek aan de orde gesteld.
- C Ja, je gezichtsvermogen verbetert aanzienlijk.
- D Ja, het onderzoek geeft aan dat je gezichtsvermogen niet echt verbetert.

Lees alinea 5.

Mosley is van mening dat supplementen zijn zicht wel geholpen hebben.

1p □ 16. Welke beslissingen neemt Mosley uiteindelijk in verband met de conditie van zijn ogen? Citeer de zin die antwoord op deze vraag geeft.

Vragen bij tekst 3

WE LUSTEN GEEN INSECTENBURGER ZONDER VERHAAL

Kijk naar de illustratie bij de tekst.

- 1p ■ 17. Past deze illustratie bij de informatie over insectenburgers?
Kies het beste antwoord.
- A Ja, want de tekst gaat over de insectenburger en die wordt afgebeeld.
 - B Ja, want insectenburgers worden van wormen gemaakt.
 - C Nee, want de insectenburger wordt gedeeltelijk van gemalen wormen gemaakt.
 - D Nee, want de tekst gaat voornamelijk over de verkoop van insectenburgers.

Waarom stopte supermarkt Delhaize met de verkoop van insectenburgers?

- 1p □ 18. Citeer het zinsgedeelte dat een antwoord op deze vraag geeft.
- 2p □ 19. Welke soorten burgers werden door bio-ingenieur Shouteten in zijn onderzoek met elkaar vergeleken?

- 1p ■ 20. Welk tussenkopje past het beste boven alinea 3 en 4?
Kies het beste antwoord.
- A De laagste waardering
 - B De vleesburger
 - C Onderzoekresultaten
 - D Proefpersonen

- 1p ■ 21. Wat is het verband tussen alinea 3 en 4?
- A Alinea 3 en 4 vormen een opsomming.
 - B Alinea 3 en 4 vormen een tegenstelling.
 - C Alinea 4 geeft een toelichting bij alinea 3.
 - D Alinea 4 geeft een voorbeeld bij alinea 3.

In de eerste zin van alinea 5 staat een tekstverband.

- 1p ■ 22. Welk tekstverband is dit?
Kies het juiste tekstverband:
- A doel en middel
 - B oorzaak en gevolg
 - C opsomming
 - D voorwaarde

Lees alinea 5.

- 1p ■ 23. Welke van de onderstaande uitspraken zijn juist?
1. Door het idee dat er insecten in de burger zitten, waarderen consumenten insectenburgers minder.
 2. Insectenburgers worden eerder door consumenten gewaardeerd omdat ze duurzaam, gezond en veilig zijn.
- A Alleen stelling 1 is juist.
 - B Alleen stelling 2 is juist.
 - C Stelling 1 en stelling 2 zijn beide juist.
 - D Stelling 1 en stelling 2 zijn beide onjuist.

- 2p □ **24.** Welke drie adviezen geeft Schouteten aan fabrikanten om de insectenburger beter te verkopen? Schrijf de adviezen op.
- 1p □ **25.** Wat heeft Schouteten niet meegenomen in zijn onderzoek onder de studenten?
- 1p □ **26.** Wanneer speelt de prijs van insectenburgers geen rol?
- 1p ■ **27.** Wat is de boodschap van de auteur met deze tekst?
Kies het beste antwoord.
De auteur wil ...
- A de insectenburger populairder maken door de prijs van de insectenburger te verlagen.
 - B de onderzoeksresultaten van bio-ingenieur Joachim Schouteten van de Universiteit Gent bespreken.
 - C door een specifieke doelgroepenmarketing te hanteren jongeren stimuleren om insectenburgers te kopen.
 - D duidelijk maken dat insectenburgers verkocht worden als fabrikanten beter communiceren over de voordelen ervan.

Vragen bij tekst 4

WIE SCHRIJFT, ONTHOUDT BETER

- Lees de *lead* (het *schuingedrukte gedeelte*) van de tekst.
- 1p ■ **28.** Welk middel gebruikt de schrijver om de interesse van de lezer te wekken?
De schrijver ...
- A beschrijft een oplossing.
 - B geeft de probleemstelling weer.
 - C geeft een samenvatting van de tekst.
 - D geeft voorbeelden uit de praktijk.
- Alinea 2 begint met een opsomming.
- 1p □ **29.** Uit hoeveel delen bestaat deze opsomming?
- In alinea 3 heeft Stanislas Dehaene het over het *hersencircuit*.
- 1p □ **30.** Tot welke conclusie komt hij? Citeer de zin waarin deze conclusie staat.
- In alinea 4 wordt een onderzoek vermeld.
- 2p □ **31.** Op welke drie manieren moesten de kinderen de opdrachten uitvoeren voordat hun hersenen werden gescand? Neem de onderstaande zin over en vul deze aan.
De kinderen moesten een letter of vorm ...

1p ■ 32. Op welke manier worden alinea 3 en 4 met elkaar verbonden?

Door middel van een ...

- A herhaling.
- B signaalwoord.
- C verwijswoord.
- D voegwoord.

1p ■ 33. In alinea 4 staat de zin: "Dat idee ... Indiana University." (regel 20-21)

Waar verwijzen de woorden 'Dat idee' naar? Kies het beste antwoord!

Het idee dat...

- A er een basisherkenning van het gebaar is, een soort herkenning door mentale stimulatie in je brein.
- B het hersencircuit het leren makkelijker maakt.
- C tijdens het schrijven automatisch een uniek hersencircuit geactiveerd wordt, een soort herkenning door mentale stimulatie in je brein.
- D tijdens het schrijven automatisch een uniek hersencircuit geactiveerd wordt waardoor het leren makkelijker gemaakt wordt.

1p □ 34. Wat is de kernzin van alinea 6?

Citeer deze zin.

Lees alinea 7.

1p □ 35. Met welke uitspraak komt James in verband met het handmatig schrijven?

In alinea 10 staat een tegenstellend verband.

1p □ 36. Noteer de tegenstelling!

<u>Aan de ene kant ...</u>	<u>Aan de andere kant ...</u>

De titel van deze tekst luidt: Wie schrijft, onthoudt beter.

1p □ 37. In welke alinea wordt deze uitspraak het beste uitgelegd?

1p ■ 38. Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?

- A Het handmatig schrijven levert alleen voordelen op in de kindertijd en niet meer als je volwassen bent.
- B Niet alle experts zijn overtuigd van de voordelen van handmatig schrijven.
- C Schrijven met de hand helpt om het geschrevene beter te onthouden, te begrijpen en beter op te slaan in het geheugen.
- D Uit onderzoeken blijkt dat typen een snel en efficiënt alternatief is voor het handmatig schrijven.

Naast de inleiding, alinea 1 en 2, en het slot, alinea 12, kunnen we het middenstuk van de tekst verdelen in 3 delen.

Deel 1 : alinea 3, 4, 5 en 6.

Deel 2 : alinea 7, 8 en 9.

Deel 3 : alinea 10 en 11.

1p ■ 39. Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 1?

- A Hersenactiviteit en hersencircuit
- B Hersencircuit en hersenscanner
- C Hersenscanner en onderzoek
- D Onderzoek naar letters

1p ■ 40. Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 3?

- A Afleidende effecten van computers
- B Typen, een snel en efficiënt alternatief
- C Vermogen om informatie op te nemen
- D Voordelen van handmatig schrijven

Vragen bij tekst 5

GAMERS ZIJN CREATIEVER DANKZIJ GAMES

1p ■ 41. Wat is het onderwerp van deze tekst??

Kies het beste antwoord:

- A de invloed van games op leerprestaties
- B de negatieve gevolgen van games
- C de positieve gevolgen van games
- D gamers spelen vaker creatieve games

1p ■ 42. Wat is de aanleiding voor het schrijven van deze tekst?

- A De prestatie van de student wordt door gaming juist beter.
- B De studieresultaten van jongeren die steeds slechter worden.
- C Een Australisch onderzoek naar de bevordering van studieresultaten.
- D Het feit dat jongeren liever gamen dan huiswerk maken.

Lees alinea 2.

1p ■ 43. Charles Bolden is een voorbeeld van ...

Kies het beste antwoord.

- A iemand die negatief beïnvloed is door stripverhalen.
- B iemand die niets liever deed dan stripverhalen lezen.
- C iemand die ook geloofde in de negatieve invloed van strips.
- D iemand op wie stripverhalen een positieve uitwerking hadden.

De tekst kan verdeeld worden in 7 delen:

Deel 1	:	alinea 1
Deel 2	:	alinea 2 en 3
Deel 3	:	alinea 4 en 5
Deel 4	:	alinea 6 t/m 8
Deel 5	:	alinea 9 en 10
Deel 6	:	alinea 11 en 12
Deel 7	:	alinea 13

- 1p ■ **44.** Welk tussenkopje past het beste boven deel 2?
Kies het beste antwoord.
- A De invloed van stripverhalen en games
 - B De positieve invloed van stripverhalen en games
 - C De geschiedenis van gaming en strips
 - D De vernietigende werking van strips

Lees deel 3.

In deze alinea's worden drie mogelijke gevolgen van gaming genoemd.

- 2p □ **45.** Schrijf deze gevolgen op.

Lees deel 4.

- 1p ■ **46.** Welk tussenkopje past het beste boven deel 4?
- A Amerikaanse statistieken
 - B Gameconsumptie
 - C Leerprestaties
 - D Stijging negatieve invloed

- 1p □ **47.** Citeer de kernzin van alinea 6.

Alinea 6 eindigt met "...dan kunnen kinderen doen wat ze willen." (r. 42)

- 1p □ **48.** Onder welke voorwaarde kunnen kinderen doen wat ze willen?

Waarom zouden de Nederlanders geraadpleegd kunnen worden als het gaat om gamen en schoolprestaties bij jongeren?

- 1p □ **49.** Citeer het zinsgedeelte dat de reden hiervoor geeft.
Raadpleeg alinea 7 en 8.

Lees deel 5.

- 1p ■ **50.** Welk tussenkopje past het beste boven dit deel?
- A Analyse van Alberto Posso
 - B Facebook en chatten
 - C Leerprestaties 12.000 jongeren
 - D Online activiteiten en leerprestaties

Lees deel 5.

Studenten die gamen halen hogere resultaten dan studenten die op Facebook en Twitter chatten.

- 1p ■ 51. Welke van de onderstaande mogelijke verklaringen hiervoor zijn juist?
Kies het beste antwoord.
1. *Gamen heeft een positieve invloed op de studieresultaten van studenten en chatten niet.*
 2. *De minder slimme studenten chatten liever en de slimme studenten gamen graag.*
 3. *Tegenwoordig gamen jongeren liever en chatten ze minder.*
- A Alleen verklaring 1
B Alleen verklaring 3
C Verklaring 1 en 2
D Verklaring 2 en 3
E Geen van deze verklaringen

Lees deel 6.

Gamen is goed voor de leerprestaties.

- 2p □ 52. Welke drie andere voordelen van gamen worden in dit deel genoemd?

- 1p ■ 53. Wat is het verband tussen alinea 11 en 12?

Kies uit:

- A opsommend
B redengevend
C tegenstellend
D toelichtend

- 1p ■ 54. Wat zijn de functies van deel 7?

Kies het beste antwoord.

Deel 7 geeft een...

- A advies en een conclusie.
B samenvatting en een waarschuwing.
C tegenstelling en een conclusie.
D toekomstverwachting en een waarschuwing.

De titel van de tekst is *Gamers zijn creatiever dankzij games*.

- 1p □ 55. In welke alinea wordt de titel het beste uitgelegd?

Examen MAVO

2018

Tijdvak 1

8 mei

07.30 – 10.00

Nederlands Leesvaardigheid

Tekstboek

Dit examen bestaat uit **55** vragen.

Voor dit examen zijn maximaal **63** punten te behalen.

Dit **tekstboek** bestaat uit **10** bladzijden.

(Bij dit **tekstboek** hoort ook een **werkblad** en een **opgavenblad**.)

Voor elk vraagnummer in het **opgavenblad** staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Een kijk op wat goed is voor je ogen

Foto: Shutterstock / NB

1 **1. De 59-jarige Brit Michael Mosley, een medewerker van de BBC, kampt**
2 **met een slecht zicht en nam deel aan een experiment om opnieuw een**
3 **heldere blik te krijgen op zijn omgeving. Hij slikte drie maanden**
4 **supplementen en tegen zijn verwachtingen in verbeterde de conditie van**
5 **zijn ogen aanzienlijk.**

6 **2.** 'Mijn zicht is nooit optimaal geweest. Ik draag al bijna heel mijn leven een bril.
7 Hoe ouder ik word, hoe slechter het met mijn ogen is gesteld', schrijft Mosley
8 in een artikel op de website van de Britse omroep. Oogspecialist John Barbur,
9 verbonden aan de Vity University in Londen, testte zijn zicht uitgebreid voor
10 het BBC-programma 'Trust Me, I'm A Doctor'. Hij kwam tot de conclusie dat
11 zijn ogen bepaalde kleuren - blauw- en geeltinten - heel moeilijk konden
12 waarnemen. Volgens de expert kwam dit doordat hij enkele jaren geleden
13 geconfronteerd werd met diabetes type 2. Hierdoor zag Mosley, zoals veel
14 ouderen, slechter in schemerlicht en werden details minder scherp.

Supplementen

15 **3.** Op aanraden van de dokter nam hij drie maanden supplementen in om zijn
16 zicht te verbeteren. Hoewel hij sceptisch was tegenover het gebruik van deze
17 pillen, hadden die een positief effect. Na de testperiode was zijn gezichts-
18 vermogen op papier vergelijkbaar met dat van een twintigjarige, al merkte de
19 man er zelf nog niet echt iets van. De supplementen waren samengesteld op
20 basis van de voedingsstoffen carotenoïde luteïne, zeaxanthine en meso-
21 zeaxanthine. De eerste twee voedingsstoffen vind je vooral terug in groene
22 bladgroenten zoals boerenkool en spinazie, maar in mindere mate ook in
23 oranje pepers en eierdooiers. De laatste genoemde voedingstof is terug te
24 vinden in vis en schelpdieren, maar wordt hoofdzakelijk in het lichaam zelf
25 aangemaakt.

Groene Smoothie

- 26 **4.** Betekent dat dan ook dat je beter gaat zien als je regelmatig van de
27 bovenstaande voedingsmiddelen smult? Het team van Mosley deed de test en
28 liet tien proefpersonen vijf weken lang elke dag een groene smoothie op basis
29 van boerenkool en kiwi drinken. Na de proefperiode werden bloedstalen
30 genomen en daaruit blijkt dat hun bloed wel verhoogde niveaus van luteïne
31 bevatte, maar er waren geen significante verbeteringen voor wat hun
32 gezichtsvermogen betreft.
- 33 **5.** Mosley concludeert dat het experiment met de smoothie wellicht te kort
34 duurde om verbetering te zien en gelooft wel in het heilzame effect van
35 natuurlijke producten. Hij stapt na deze test ook af van zijn vooroordelen over
36 supplementen, die je zicht verbeteren, omdat ze hem echt hebben geholpen.
37 De presentator is van plan om de pillen verder in te nemen en vult alvast zijn
38 bord naar eigen zeggen vaker met bladgroenten.

Naar een artikel uit De Standaard, 7 september 2016

We lusten geen insectenburger zonder verhaal

Insecten als voedsel kan alleen een succes worden als de voordelen extra aandacht krijgen, blijkt uit onderzoek van de Universiteit Gent.

- 1 **1.** Insectenburgers werden in oktober 2014 geïntroduceerd als een innovatief
2 voedingsproduct. Het ging om vleesvervangers die deels vervaardigd waren
3 uit gemalen wormen. De nieuwe producten kregen veel aandacht, maar een
4 doorbraak bleef uit. In januari van 2016 bleek dat supermarkt Delhaize de
5 verkoop van insectenburgers stopzette, doordat er te weinig belangstelling
6 voor was.

- 7 **2.** Bio-ingenieur Joachim Schouteten van de Universiteit Gent probeerde uit te
8 zoeken waaraan dat lag. De bevindingen van zijn onderzoek werden
9 gepubliceerd in de septembereditie van het blad *Food Quality and Preference*.
10 Schouteten onderzocht hoe goed een insectenburger van *Ben's Bugs* door 97
11 studenten werd gewaardeerd in vergelijking met een conventionele
12 vleesburger van *Beckers* en een groenteburger van *Garden Gourmet*.

- 13 **3.** ...
14 Wanneer de proefpersonen de drie producten zonder toelichting
15 voorgeschoteld kregen, gaven ze de voorkeur aan de vleesburger. De
16 groenteburger werd iets minder goed gewaardeerd, de insectenburger kreeg
17 van de drie de laagste waardering. 'Te droog en een te korrelige textuur',
 noteerde Schouteten.

18 **4.** Maar een maand later kregen de proefpersonen de drie burgers nogmaals
19 voorgeschoteld, deze keer met toelichting en achtergrond over wat ze precies
20 aan het eten waren. Wat bleek? De insectenburger scoorde een stuk hoger.
21 Nog niet zo hoog als de onverslaanbare vleesburger, maar hij kwam wel op
22 gelijke hoogte met de groenteburger.

Jongeren

23 **5.** 'Als de consument weet dat er insecten in de burger verwerkt zijn, dan wordt
24 het product hoger gewaardeerd', stelt de onderzoeker vast. Het 'engebeestjes-
25 effect' schrikt dus niet af. Integendeel! 'Dat het om een duurzaam product
26 gaat, dat bovendien gezond en veilig is, speelt een grote rol in de waardering'.

27 **6.** Conclusie: fabrikanten maken meer kans om van de insectenburger een
28 succes te maken als ze beter communiceren over de voordelen ervan. 'Al zou
29 een smaakverbetering ook geen kwaad kunnen', vindt Schouteten. Ook denkt
30 hij dat een specifieke doelgroepenmarketing, gericht op jongeren, nuttig kan
31 zijn.

32 **7.** Hij geeft wel toe dat hij het effect van één belangrijke differentiatiefactor niet
33 heeft onderzocht: de prijs. De insectenburger is verreweg de duurste van de
34 drie. 'Dat speelt natuurlijk ook een rol. Vandaar dat de insectenburgers wel
35 een succes zijn als ze op festivals worden aangeboden. Daar wordt minder op
36 geld gelet dan wanneer studenten hun wekelijkse inkopen gaan doen'.
37

Naar een artikel uit De Standaard, 10 augustus 2016

Tekst 4

Wie schrijft, onthoudt beter

Schrijven met de hand is nog lang niet achterhaald. Nieuwe onderzoeken tonen aan dat we daardoor beter informatie kunnen opnemen. Pen en papier zijn juist goed voor ons geheugen.

- 1 1. Leren schrijven, is dat niet hopeloos ouderwets? Handmatig schrijven doen we
2 immers nauwelijks meer. Doe het niet te snel af als iets van vroeger,
3 waarschuwen psychologen en neurowetenschappers. Nieuw onderzoek
4 suggereert belangrijke verbanden tussen handmatig schrijven en de bredere
5 ontwikkeling.
- 6 2. Kinderen die eerst handmatig leren schrijven,
7 lezen niet alleen sneller, maar ze kunnen ook
8 beter informatie onthouden en ideeën
9 ontwikkelen. Met andere woorden: het maakt
10 niet alleen uit wat we schrijven, maar ook hoe
11 we dat doen.
- 12 ...
13 3. 'Tijdens het schrijven wordt automatisch een
14 uniek hersencircuit geactiveerd', verklaart
15 Stanislas Dehaene, psycholoog aan het
16 Collège de France in Parijs. 'Er is een
17 basisherkenning van het gebaar, een soort
18 herkenning door mentale stimulatie in je brein.
Het lijkt er dus op dat dit hersencircuit het leren makkelijker maakt.'
- 19 4. Dat idee wordt ondersteund door een onderzoek uit 2012 onder leiding van Karin
20 James, psycholoog aan de Indiana University. Kinderen die nog niet konden
21 lezen en schrijven, kregen een kaart met een letter of vorm te zien. Dat beeld
22 moesten ze reproduceren: door het te traceren via een stippellijn, het zelf te
23 tekenen op een leeg vel of het in te typen op de computer. Daarna gingen de
24 kinderen in een hersenscanner waar ze het beeld opnieuw zagen.
- 25 5. Wat bleek: bij kinderen die de letter zelf hadden geschreven was een
26 toegenomen activiteit te zien in drie hersengebieden die volwassenen gebruiken
27 als ze lezen en schrijven. Dat effect was niet te zien bij kinderen die de stippellijn
28 of computer gebruikten - die activiteit was bij hen zwakker.
- 29 6. Het verschil zit volgens James in de rommeligheid van een handschrift. Elke
30 reproductie van letters is net weer anders. Ons brein moet leren dat elke 'a'
31 hetzelfde betekent, ook al ziet die er in elk handschrift net iets anders uit. In
32 plaats van het moeten 'ontcijferen' van die slordigheid, zou het beter zijn om
33 de letter te leren onthouden. 'Dit is een van de eerste voorbeelden van een
34 veranderend brein als gevolg van die oefening', licht James toe.

- 35 7. In een ander onderzoek vergelijkt James kinderen die fysiek letters vormen met
36 kinderen die slechts toekijken hoe anderen dat doen. Door haar observaties
37 beweert ze dat fysiek letters vormen de hersencircuits activeert en het levert
38 leervoordeel op.
- 39 8. Met een onderzoek dat kinderen volgde tussen groep vier en zeven toonde
40 psycholoog Virginia Berninger van de Universiteit van Washington aan dat
41 blokletters, schrijffletters en typen op een toetsenbord verschillende
42 hersenpatronen laten zien. De kinderen produceerden sneller en meer woorden
43 als ze handmatig schrijven in vergelijking met kinderen die schrijven met een
44 toetsenbord. Bovendien kwamen ze met meer ideeën.
- 45 9. Bij de oudste kinderen leek de samenhang tussen schrijven en ideevorming het
46 verst te gaan. Wanneer ze werden gevraagd naar ideeën voor een compositie,
47 lieten degenen die een beter handschrift hadden een grotere hersenactiviteit zien
48 in de gebieden die met werkgeheugen worden geassocieerd. Daarnaast lieten ze
49 ook een grotere algemene activiteit in de lees- en schrijfnetwerken zien.
- 50 ...
- 50 10. Schrijffletters of niet, de voordelen van handmatig schrijven reiken verder dan de
51 kindertijd. Voor volwassenen mag typen een snel en efficiënt alternatief zijn, maar
52 die efficiëntie kan ons vermogen om informatie op te nemen verminderen. Door te
53 schrijven kunnen we beter letters leren. Daarnaast profiteren ons geheugen en
54 leervermogen ook van het schrijven.
- 55 11. Psychologen Pam A. Mueller van Princeton en Daniel M. Oppenheimer van de
56 Universiteit van Californië rapporteerden dat in zowel een laboratorium als in een
57 collegezaal studenten beter leren als ze met de hand aantekeningen maken dan
58 wanneer ze dat op een toetsenbord doen. In tegenstelling tot studies die het
59 verschil wijten aan de afleidende effecten van computers, suggereert het nieuwe
60 onderzoek dat schrijven met de hand helpt om de inhoud van het college te
61 verwerken, een proces dat helpt de stof beter te begrijpen en op te slaan in het
62 geheugen.
- 63 12. Niet iedere expert is overtuigd van de voordelen op lange termijn van handmatig
64 schrijven. Toch stemt het onderzoek op zijn minst tot nadenken, erkent zelfs
65 scepticus Paul Bloom, psycholoog aan de Universiteit van Yale. 'Handmatig
66 schrijven, de pure handeling van het neerzetten van letters, leert je te focussen
67 op wat belangrijk is', zegt hij.

Naar een artikel uit De Volkskrant, dinsdag 3 juni 2014

Tekst 5

Gamers zijn creatiever dankzij games

- 1 1. *De prestatie van de student wordt door gaming juist beter, niet minder. Als*
2 *gaming zo'n negatieve invloed zou hebben, dan zouden we in de statistieken enig*
3 *effect moeten zien. Zich zorgen maken om jongeren die liever gamen dan*
4 *huiswerk maken, blijkt onnodig. Volgens Australische onderzoekers.*

...

- 5 2. De Amerikaanse psychiater Fredric Wertham verklaarde in de jaren vijftig de
6 oorlog aan stripverhalen. Volgens Wertham kon wetenschappelijk worden
7 aangetoond dat de gewelddadige inhoud van die strips een vernietigende werking
8 had op de normen en waarden van de jeugd. Wertham heeft het nooit kunnen
9 bewijzen, maar er werd wel naar hem geluisterd. Ouders geloofden door hem dat
10 strips een negatieve invloed hadden op de jeugd, waardoor ze minder
11 stripboeken voor hun kinderen kochten. Charles Bolden, een jongen die niets
12 liever deed dan stiekem stripverhalen lezen over ruimte-avonturen, is nu directeur
13 van ruimtevaartorganisatie NASA. Op hem moeten stripverhalen zeker een
14 positief effect hebben gehad.
- 15 3. Chris Ferguson haalt deze geschiedenis graag aan om te waarschuwen voor al te
16 verhitte discussies over zaken die schadelijk zouden zijn voor de jeugd, zoals nu
17 over gaming. Ferguson is hoogleraar psychologie aan Stetson University in
18 Florida en al jaren is hij intensief betrokken bij soortgelijke discussies. "Het is de
19 oudere generatie die zich zorgen maakt over gaming, de generatie die deze
20 technologie niet gebruikt. Met het uitsterven van die generatie verdwijnt deze
21 bezorgdheid. Mensen die met stripverhalen opgegroeid waren, maakten zich
22 absoluut geen zorgen over de negatieve invloed van stripverhalen."

Negatieve effecten van games

- 23 4. "Doordat verschillende Amerikaanse onderzoekers 15 jaar geleden aantoonde
24 dat het geweld op scholen toenam, kwam er een hoogtepunt in de discussie over
25 videogames en agressief gedrag. Gaming zou aanzetten tot geweld en agressie.
26 Maar dit idee heeft nu nog weinig aanhang. Natuurlijk, sommige spellen hebben
27 een inhoud die we verschrikkelijk vinden, maar het zet jongeren nog niet aan tot
28 moord en doodslag."
- 29 5. In die periode deed onder meer ook de theorie opgang dat gaming zou leiden tot
30 hersenschade, omdat deze verbindingen in het brein zou veranderen. Dat klopt,
31 in principe, zegt Ferguson. "Maar iedere activiteit zorgt voor verandering in de
32 hersenen. Het gesprek dat wij nu hebben, verandert ook onze hersenen. De
33 enige omstandigheid waarin je hersenen niet veranderen, is na je dood."
- ...
- 34 6. Ouders en misschien ook leraren zien met zorg dat jongeren veel uren besteden
35 aan gamen waardoor er geen huiswerk wordt gemaakt. "Ouders maken zich
36 zorgen en dat hebben ze altijd gedaan," zegt Ferguson. "Als hun kinderen iets
37 doen wat ze leuk vinden, zoals gamen, hebben ouders al snel het idee dat ze hun
38 tijd verknoeien en iets anders zouden moeten doen, iets nuttigs. Maar wat deden
39 zij toen ze jong waren? Ze luisterden naar rockmuziek! Dat vonden hún ouders
40 tijd verknoeien! Ik geloof niet dat de bezorgdheid van de ouders van nu nog
41 terecht is. Ouders letten vooral op de leerprestaties van hun kinderen. Als die
42 goed zijn, dan kunnen kinderen doen wat ze willen."
- 43 7. De resultaten zijn trouwens over het algemeen goed. "In de VS worden
44 uitgebreide statistieken gepubliceerd van leerprestaties. Ik weet dat Amerikaanse
45 studenten geen hoogvliegers zijn, maar zij doen het behoorlijk goed. En hun
46 prestaties worden beter, niet minder," aldus Ferguson.
- 47 8. Verder geeft Ferguson aan dat onderzoekers in de statistieken enig effect moeten
48 zien als gaming zo'n negatieve invloed zou hebben. "Dat is niet het geval. De
49 lijnen gaan juist omhoog. En als de hoeveelheid tijd die jongeren besteden aan
50 gamen hun schoolprestaties zou verslechteren, dan zouden de Nederlanders dat
51 moeten weten, want de gameconsumptie is nergens zo hoog als in Nederland,
52 net boven Zuid-Korea als ik me niet vergis. Gamers kan de leerprestaties ook
53 positief beïnvloeden," geeft Ferguson aan.
- ...
- 54 9. Deze week publiceerde de Australische onderzoeker Alberto Posso, verbonden
55 aan het *Melbourne Institute of Technology*, een analyse van de leerprestaties van
56 12.000 jongeren in zijn land. Posso concludeert dat studenten die dagelijks
57 gamen betere studieresultaten hebben dan gemiddeld. Daarentegen doen
58 studenten die dagelijks chatten op Facebook en Twitter het juist minder dan
59 gemiddeld.

60 **10.** Er lijkt dus een verband te zijn tussen online activiteiten en leerprestaties.
61 Daarmee is nog niet gezegd dat dat verband oorzakelijk is: gamen is de oorzaak
62 van de betere studieresultaten en chatten de oorzaak van de mindere cijfers.
63 Omgekeerd kan het ook: slimme studenten gamen graag en de mindere slimme
64 studenten chatten liever. Maar vandaag de dag gamen vrijwel alle jongeren
65 weleens en chatten alle jongeren.

66 **Positieve effecten van games**

67 **11.** Ferguson heeft een reeks studies naar het effect van gaming op studieresultaten
68 geanalyseerd. De conclusie luidt: als er al een effect is van gamen op de studie,
69 dan is dat effect klein. "In het algemeen geldt dat invloeden van media op gedrag
70 en samenleving heel moeilijk zijn aan te tonen. "Je zou kunnen denken dat
71 gamen goed is voor de leerprestaties. Spelletjes spelen is leren, en
72 hersengymnastiek is goed. Die positieve effecten worden in onderzoek ook
73 gevonden," aldus Ferguson. "Gaming stimuleert de creativiteit doordat je in
74 spellen je eigen omgeving moet inrichten en je karakters moet vormen, maar ook
75 doordat gamers in eenzelfde staat van opperste concentratie, een flow, raken
76 waarin kunstenaars tot hun scheppingen komen. En spellen vragen doorgaans
77 veel van het probleemoplossend vermogen, dus ook dat wordt getraind."

78 **12.** Ook andere studies tonen aan dat gaming een positief effect heeft op de
79 taalvaardigheid van jongeren. Zo is er bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar *World*
80 *of Warcraft*, een complexe game, waarin spelers hun eigen personage, hun
81 avatar, hebben in de drukbevolkte online fantasiewereld Warcraft. De
82 taalvaardigheid bleek niet alleen te worden gestimuleerd door het rollenspel zelf,
83 maar ook door de drukbezochte discussiefora óver het spel.

84 **13.** Gezien de diverse onderzoeken kan dus gezegd worden dat het onderwijs
85 gebruik moet gaan maken van games. Volgens Ferguson is het duidelijk dat
86 games educatieve doelen kunnen dienen. "Enige aanpassing binnen het
87 onderwijs zou goed zijn," kondigt Ferguson aan. "Vooral om de aandacht van
88 leerlingen te krijgen. Het onderwijs moet concurreren met de andere dingen die
89 kinderen doen, waaronder gamen. In die concurrentiestrijd staat het onderwijs op
90 achterstand, want gaming is leuk en school is saai. Dus moet de school zich
91 blijven mee ontwikkelen om de aandacht van het kind te krijgen."

Naar een artikel uit Trouw.nl, 14 augustus 2016
Door: Willem Schoonen

ARUBA

Examen MAVO

2018

Tijdvak 1

8 mei

07.30 – 10.00

Nederlands Leesvaardigheid

Werkblad

Naam: _____

Examen nummer: _____

School: _____

Cijfer:

Aantal
punten:

Dit werkblad bestaat uit 6 bladzijden.

AANWIJZINGEN

Algemene regels die gelden tijdens de afname van het examen.

- Alleen schrijfgereedschappen en als het nodig is een rekenmachine, liniaal of geodriehoek is toegestaan.
- Het gebruik van programmeerbare rekenmachines is **niet** toegestaan.
- Alleen het gebruik van een **blauwe** of **zwarte** pen is toegestaan.
- Er mag **niets** van een ander worden geleend.
- **Het gebruik van correctievloeistof en/of correctietape is niet toegestaan.**
- Een foutief antwoord wordt altijd doorgestreept.
- Na het maken van het examen, dienen **ALLE** opgavenbladen ingeleverd te worden.
- Het gebruik van een **ééndelig** verklarend woordenboek Nederlands **en** een woordenboek van Nederlands naar een vreemde taal (de thuistaal van de kandidaat) is toegestaan.

■ **Meerkeuzevragen**

- Schrijf alleen **de hoofdletter** van het goede antwoord op.

□ **Open vragen**

- Geef niet méér antwoorden dan er worden gevraagd. Als er **bijvoorbeeld** twee redenen worden gevraagd, geef er dan twee en niet méér. In dit geval kunnen alleen de eerste twee redenen punten opleveren.
- **Citeren** is het overnemen van een tekstgedeelte (een woord, enkele woorden, een zinsgedeelte, een zin of een aantal zinnen uit een tekst). Het overgenomen tekstgedeelte heet: het citaat. Het citeren mag worden uitgevoerd door het hele tekstgedeelte over te nemen in het antwoord of door minimaal het eerste en het laatste woord van het tekstgedeelte in het antwoord over te nemen, gescheiden door drie puntjes tussen haakjes. Een regelverwijzing is niet verplicht.

Nederlands Leesvaardigheid 2018 – tijdvak 1

Meerkeuzevragen: 27 punten

7.	15.	23.	38.	43.	53.
8.	17.	27.	39.	44.	54.
10.	20.	28.	40.	46.	
11.	21.	32.	41.	50.	
14.	22.	33.	42.	51.	

Open vragen: 36 punten

1p ☐ 1. _____

1p ☐ 2. _____

1p ☐ 3. _____

2p ☐ 4. 1. _____
2. _____
3. _____

2p ☐ 5. _____

2p ☐ 6. _____

1p ☐ 9.

<u>Doel:</u>	<u>Middel:</u>

1p ☐ 12. _____

1p ☐ 13. _____

1p ☐ 16. _____

1p ☐ 18. _____

2p ☐ 19. _____

2p ☐ 24. 1. _____
2. _____
3. _____

1p ☐ 25. _____

1p ☐ 26. _____

1p ☐ 29. _____

1p ☐ **30.** _____

2p ☐ **31.** 1. _____
2. _____
3. _____

1p ☐ **34.** _____

1p ☐ **35.** _____

1p ☐ **36.**

<u>Aan de ene kant</u>	<u>Aan de andere kant</u>

1p ☐ **37.** Alinea _____

2p ☐ **45.** 1. _____
2. _____
3. _____

1p ☐ **47.** _____

- 1p ☐ **48.** _____

- 1p ☐ **49.** _____

- 2p ☐ **52.** 1. _____
 2. _____
 3. _____
- 1p ☐ **55.** Alinea _____

<u>1^e correctie:</u>		<u>2^e correctie:</u>	
Meerkeuzevragen	:	Meerkeuzevragen	:
Open vragen	:	Open vragen	:
Totaal aantal punten :		Totaal aantal punten :	